

บทความวิจัย

**ชัยคุ ชัยนุ อัลอาบิติน อัลพะฎอนีย์กับหลักวะสะฎียะฮ์ ในหนังสืออะกีดะฮ์
อันนาญีน ฟิ อิลมุ อุศูล อัตติน**

อาแว แม่ะอูมา* และอับดุลเลาะ การ์รีนา**

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักวะสะฎียะฮ์ตามคำอธิบายของชัยคุ ชัยนุ อัลอาบิติน อัลพะฎอนีย์ในหนังสืออะกีดะฮ์ อันนาญีน ฟิ อิลมุ อุศูล อัตติน เก็บรวบรวมข้อมูลใช้แบบบันทึกและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลใช้หลักการทางประวัติศาสตร์ หลักการอุลุมุลหะดีษและหลักการตรึงหะดีษ ผลการศึกษาพบว่า 1) ชัยคุ ชัยนุ อัลอาบิติน อัลพะฎอนีย์เป็นที่รู้จักในนามต่วนมินาล ถือกำเนิดในจังหวัดปัตตานี นับเป็นอุละมาฮ์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านหะดีษอะกีดะฮ์ ฟิกฮ์ ตะเคาะวูฟและสาธาระรุซ 2) หลักวะสะฎียะฮ์ของชัยคุ ชัยนุ อัลอาบิติน อัลพะฎอนีย์จะประกอบด้วย 3 ภาค ได้แก่ ภาคอะกีดะฮ์ โดยการเริ่มต้นศึกษา อบรม ปลุกฝังเรื่องอะกีดะฮ์บนหลักบทบัญญัติที่แท้จริง ภาคอิบาดะฮ์ โดยจะต้องยึดถือวิธีการปฏิบัติที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของบทบัญญัติ และภาคจริยธรรม โดยจะต้องรับสิ่งที่มีประโยชน์ ห่างไกลจากสิ่งที่ไม่ดี ประโยชน์ พร้อมกับประกาศจุดยืนอย่างมั่นคงตามแนวทางที่เที่ยงตรงบนหลัก วะสะฎียะฮ์เป็นสำคัญ

คำสำคัญ : ชัยคุ วะสะฎียะฮ์ อะกีดะฮ์

* นักศึกษาปริญญาเอก สาขาวิชาอิสลามศึกษา วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (PSU) วิทยาเขตปัตตานี

** รองศาสตราจารย์ ดร. (สาขาวิชาอิสลามศึกษา) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ (PSU) วิทยาเขตปัตตานี

RESEARCH

Sheikh Zainal Abidin Al-Fataniy With The Wasatiyyah Principle In The Kitab Aqidah Al-Najin Fi Ilm Usul Al-Din

Awae Maeh-Ouma^{} and Abdullah Karina^{**}*

ABSTRACT

This article aims to study the Wasatiyah principle according to the description of Sheikh Zainal Abidin al-Fataniy in the Kitab Aqidah al-Najin fi Ilm Usul al-Din. The study was collected data by records and interviews, the information was analyzed by using historical approach, Ulumul Hadith and Tarjeah principle. The study found that 1) Sheikh Zainal Abidin al-Fataniy is known as Tuan Minal, born in Pattani, he is a scholar who specializes in Hadith, Aqidah, Fiqh, Tasawwuf and Public health. 2) The Wasatiyah principle of Sheikh Zainal Abidin al-Fataniy consists of three sectors, i.e. The Aqidah section, by starting study, train, and cultivate the Aqidah on the basis of the actual provisions. The Ibadah section have to adhere to a practice that complies with the intent of the provision. And Ethics section will have to get something useful, away from being useless, as well as stating the point of view on the correct Wasatiyah principles is important.

Keywords: Sheikh, Wasatiyah, Aqidah.

^{*} Doctorial Candidate Islamic Studies. College of Islamic Studies Prince of Songkhla University, Pattani Campus.

^{**} Associate Professor. Dr. (Islamic Studies) Thesis Advisor, Islamic Studies. College of Islamic Studies Prince of Songkhla University, Pattani Campus.

บทนำ

วะสะฎียะฮ์หรือดุลยภาพเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับอะกิดะฮ์โดยอิสลามให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับสัจจะของมนุษย์ เป็นอะกิดะฮ์ที่อยู่บนพื้นฐานของอัลกุรอานและอัลหะดีษที่สามารถลบล้างความคลางแคลงใจทุกประเภทและเปิดโปงโมฆะธรรมการกล่าวร้ายในรูปแบบต่าง ๆ เป็นประจักษ์ หลักวะสะฎียะฮ์ทุกคนสามารถปฏิบัติได้เนื่องจากวะสะฎียะฮ์จะให้ความหมายคือ ความปานกลางและความสมดุล อัญญาบะรียัยได้อธิบายความหมาย “วะสะฎูอ์” ว่าหมายถึง ความปานกลางระหว่างสองขั้วความเลยเถิด นั่นคือ มากหรือสูงเกินไปและน้อยหรือต่ำเกินไปจากขอบเขตที่แท้จริง (al-Tabariy, 1997 : 2/338).

ปราชญ์มุสลิมให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในทุกยุคทุกสมัยโดยการใช้ทุกวิถีทางรวมถึงการแต่งตำราในทุกแขนงวิชาอิสลาม ในบรรดาปราชญ์ปัดตานีที่มีชื่อเสียงที่ให้ความสำคัญกับหลักวะสะฎียะฮ์ คือ ชัยคุ ชัยนุ อัลอาบิติน อัลพะฎอนีย (ต่วนมินาล) โดยได้แต่งหนังสืออะกิดะฮ์บนแนวทางที่ถูกต้องและโดดเด่นออกสู่สายตาสังคมคือ หนังสืออะกิดะฮ์ อันนาญิน ฟิ อิลมุ อุศูล อัคดีน

หนังสืออะกิดะฮ์ อันนาญิน ฟิ อิลมุ อุศูล อัคดีน เป็นหนังสืออะกิดะฮ์เล่มหนึ่งที่มีเนื้อหาสาระในต้นฉบับ 140 หน้า โดยใช้ภาษามลายู-ญาวีปัดตานี ซึ่งชัยคุ ชัยนุ อัลอาบิตินได้เขียนแล้วเสร็จเมื่อปี ฮ.ศ. 1308 เป็นหนึ่งในบรรดาหนังสือที่ใช้ในการเรียนการสอนตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

ด้วยเนื้อหาสาระของหนังสือที่มีคุณภาพและคุณค่าทางวิชาอะกิดะฮ์ ทำให้หนังสือเล่มนี้ได้รับการยอมรับของผู้คนเป็นจำนวนมากทั้งในประเทศและต่างประเทศ จากความสำคัญเหล่านี้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาหลักวะสะฎียะฮ์ตามคำอธิบายของชัยคุ ชัยนุ อัลอาบิติน อัลพะฎอนียในหนังสืออะกิดะฮ์ อันนาญิน ฟิ อิลมุ อุศูล อัคดีน ทั้งนี้เพื่อค้นหาคำตอบที่เป็นจริงมากที่สุด เพื่อประโยชน์ต่อผู้วิจัยเองและสังคมที่จะได้รับรู้ข้อมูลที่เป็นจริงและถูกต้องตามหลักวิชาการ

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักวะสะฎียะฮ์ตามคำอธิบายของชัยคุ ชัยนุ อัลอาบิติน อัลพะฎอนียในหนังสืออะกิดะฮ์ อันนาญิน ฟิ อิลมุ อุศูล อัคดีน

ความสำคัญและประโยชน์ของการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความสำคัญและจะได้รับประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ได้ทราบหลักวะสะฎียะฮ์ตามคำอธิบายของชัยคุ ชัยนุ อัลอาบิติน อัลพะฎอนียในหนังสือ อะกิดะฮ์ อันนาญิน ฟิ อิลมุ อุศูล อัคดีน
2. ได้ทราบข้อมูลและนำข้อมูลไปใช้เพื่อประโยชน์ทางวิชาการและสังคม

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาค้นคว้านี้ได้กำหนดขอบเขตคือ ทำการศึกษาหลักวะสะฎียะฮ์ตามคำอธิบายของชัยคุ ชัยนุ อัลอาบิติน อัลพะฎอนียในหนังสืออะกิดะฮ์ อันนาญิน ฟิ อิลมุ อุศูล อัคดีนเท่านั้น

วิธีการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ชัยคุ ชัยนุ อัลอาบิติน อัลพะฎอนียกับหลักวะสะฎียะฮ์ในหนังสืออะกิดะฮ์ อันนาญิน ฟิ อิลมุ อุศูล อัคดีน” เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารและหนังสือที่เกี่ยวข้อง

แหล่งที่มาข้อมูล การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร จากแหล่งข้อมูลที่สำคัญ 2 แหล่ง คือ เอกสารปฐมภูมิ เช่น หนังสืออะกิดะฮ์ อันนาญิน ฟิ อิลมุ อุศูล อัคดีนโดยตรง และเอกสารทุติยภูมิ เช่น หนังสือหรือเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหนังสืออะกิดะฮ์ อันนาญิน ฟิ อิลมุ อุศูล อัคดีนที่เป็นของนักวิชาการรุ่นใหม่ทั้งในอดีตและปัจจุบัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยจะใช้เครื่องมือในการวิจัยและการดำเนินเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ก. แบบบันทึก ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ใช้บันทึกชื่อหนังสือ ชื่อผู้แต่ง ครั้งที่พิมพ์ โรงพิมพ์ ปีพิมพ์ และเมืองที่พิมพ์ ส่วนที่ 2 ใช้บันทึกเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่อง เช่นเดียวกันกับบันทึกเล่มที่และเลขหน้าของหนังสือ และส่วนที่ 3 ใช้บันทึกการเปลี่ยนแปลงข้อมูลและการแสดงความเห็นเพิ่มเติม

ข. แบบสัมภาษณ์ ใช้สอบถามในประเด็นที่ต้องการทราบจากผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับงานวิจัยเช่น ครอบครัว ทายาท หรือผู้ที่มีข้อมูลในเรื่องนั้น

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ก. ข้อมูลจากเอกสาร เช่น หนังสือ ตำราและเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับอะกีดะฮ์ทั้งที่เป็นหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

ข. ข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยจะใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วย 3 วิธีคือ ก) การสังเกตโดยการพิจารณาจากปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เป็นประเด็นเกี่ยวข้องกับปัญหาในการวิจัย ข) การสัมภาษณ์โดยการพบปะสนทนากับผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ความกระจ่างในประเด็นต่าง ๆ ของข้อมูลเพิ่มขึ้น ค) การใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อเป็นแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์โดยใช้หลักการดังเช่น หลักการทางประวัติศาสตร์ หลักการอุลุมุหะดีษและหลักการตรึงห์

ผลการศึกษา

จากการศึกษาหนังสืออะกีดะฮ์ อันนาญีน ฟิ อัลมฺ อุศูล อัลดีน และเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่าหลักอะสะฎียะฮ์เกี่ยวกับความเชื่อมั่นตามคำอธิบายของชัยคุ ชัยนุ อัลอาบิดีน อัลพะฎอนียฺ ปรากฏมีดังนี้

1. ชีวิตประวัติของชัยคุ ชัยนุ อัลอาบิดีน อัลพะฎอนียฺ

ชัยคุ ชัยนุ อัลอาบิดีน อัลพะฎอนียฺ มีชื่อเต็มว่า ชัยคุ ชัยนุ อัลอาบิดีน เบ็น มุฮัมมัด เบ็น มุฮัมมัดตะฮฺฮาน เบ็น ชัยคุ วันซัมสุดดีน เบ็น ชัยคุ ญะฮฺฟัร ซึ่งเป็นที่รู้จักในนามต่วนมินาล เป็นวงศ์ตระกูลที่มาจาก ชัยคุ ญะฮฺฟัรกับวันญะมิละฮฺ อัชชัณดานียะฮฺ เช่นเดียวกันกับชัยคุ ดาฮูด เบ็น อับดุลลอฮฺ อัลพะฎอนียฺ ซึ่งทั้งสองท่านเป็นทายาทรุ่นที่ 4 ของชัยคุ ญะฮฺฟัร (Ahmad Fathy, 2009 : 64-67) ท่านเกิดในหมู่บ้านกรือเซะตามทัศนะของต่วนฮุซรู หัจญียุสฟู อัลบันดารี ที่ เป็นเหลนของชัยคุ ชัยนุ อัลอาบิดีน อัลพะฎอนียฺ (Haji Yusuf bin Haji Mustafa, 1991: 1)

ชัยคุมีภรรยา 3 ท่านด้วยกันคือ หัจญะฮฺมัยม ฟาฏิมะฮฺ ซึ่งทั้งสองท่านนี้เป็นชาวปัตตานีสวนคนที่สามนั้นยังไม่ทราบชื่อเป็นที่ชัดเจนแต่เป็นชาวยะโฮร์ประเทศมาเลเซีย ท่านมีบุตร 7 คนด้วยกันคือ หัจญะฮฺสัน หัจญะฮฺอาฮิซะฮฺ หัจญะฮฺฟาฏิมะฮฺ หัจญะฮฺฮุสยานุ หัจญะฮฺดาฮูด หัจญะฮฺมัยมัต คอลิหฺและหัจญะฮฺอุมัร (Ahmad Fathy, 2009: 74 ; Haji Yusuf bin Haji Mustafa, 1991: 3)

ชัยคุได้รับการศึกษาระยะแรกจากบิดาของท่านเอง หลังจากนั้นท่านไปการศึกษาที่ปอนาะเบ็นดังดาเยอ ก่อนเดินทางไปศึกษาที่รัฐปีนัง หลังจากนั้นเดินทางไปยังนครมักกะฮฺเพื่อศึกษากับบรรดาอุละมาอ์ในสมัยนั้นจนในที่สุดได้รับความรู้ถึงระดับอุละมาอ์ (Haji Yusuf bin Haji Mustafa, 1991:1) ท่านเป็นหนึ่งในบรรดาอุละมาอ์ปัตตานีที่ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้และอารยธรรมแห่งอิสลามไว้ในหนังสือและตำราในสาขาต่างๆ อาทิ เช่น สาขาหะดีษ อะกีดะฮ์ ฟิกฮฺ ตะเศาะวูฟและสาธารณะสุข

ชัยคุได้ใช้ชีวิตในการรับใช้อิสลามมาเป็นเวลามากพอสมควรและได้เผยแพร่สัจธรรมแห่งอิสลามทั้งที่ปัตตานีและมาเลเซีย ท่านได้เสียชีวิต ณ นครมักกะฮ์ จากการล้มภาณณ์เหลนของชัยคุที่พำนักอยู่ ณ หมู่บ้านปรมาตัง ตำบลสุไหงหวือ อำเภอสือบือรังปราย รัฐปีนัง (สัมภาษณ์ Haji Abd al-Aziz bin Muhammad, 2013).

2. จากการศึกษาผลงานของชัยคุ ชัยนุ อัลอาบิดีน อัลฟะฏอนีย์พบว่า ท่านได้อธิบายหลัก ว่าจะฎียะฮ์นี้

2.1 ภาคอะกิดะฮ์

ชัยคุ ชัยนุ อัลอาบิดีนได้อธิบายเรื่องการปลูกฝังอะกิดะฮ์ต่อลูกหลาน ประชาชนโดยใช้หลัก ว่าจะฎียะฮ์ซึ่งท่านกล่าวตอนหนึ่งว่า “วาญิบสำหรับวาลี (ผู้ปกครอง) ให้การอบรมสั่งสอนเกี่ยวกับสิ่งที่ วาญิบ สิ่งที่มีมุสตะฮิล และสิ่งที่ฮารัมสำหรับอัลลอฮ์” (Shaikh Zain al-Abidin, n.d : 12)

การรู้จักอัลลอฮ์และศรัทธาต่อความเอเกะของพระองค์นั้นเป็นหลักการแรกในศาสนาอิสลามที่มนุษย์ทุกคนจะต้องเรียนรู้และปฏิบัติตามหลักคุณลักษณะ ดังที่อัลลอฮ์ตรัสไว้ความว่า :

“ฉะนั้นพึงรู้เถิดว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใด (ที่ถูกกราบไหว้โดยเที่ยงแท้) นอกจากอัลลอฮ์ และจงขอยกย่องต่อความดีเพื่อตัวเจ้าและบรรดาผู้ศรัทธาชายและบรรดาผู้ศรัทธาหญิง และอัลลอฮ์ทรงรู้ดีถึงถึงพฤติกรรมของพวกเจ้าและที่พำนักของพวกเจ้า” (มุฮัมมัด : 19)

อายะฮ์นี้ได้กล่าวถึงการเรียนรู้ของการยอมรับอัลลอฮ์ด้วยประโยคคำสั่ง โดยตามหลักภาษาอาหรับ คำสั่งเป็นวาญิบ อัลญะบะรีย¹ (al-Tabariy, 1997 : 11/317) ได้อธิบายอายะฮ์นี้ว่า “พึงรู้เถิดโอ้ศาสนทูตของฉันว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดที่ควรแก่ท่านและสิ่งถูกสร้างทั้งหลายทำการเคารพภักดีโดยเที่ยงแท้ นอกจากอัลลอฮ์องค์เดียว ผู้ซึ่งทรงสร้างสรรพสิ่งทั้งมวล” เช่นเดียวกันกับอัลลาละกาฮีย² (al-Lākā iy, 1411 : 2/193) ที่กล่าวว่า “ดังนั้นแท้จริงสิ่งที่จำเป็นที่สุดสำหรับมนุษยชาติคือการรู้จักและการยึดมั่นในเรื่องของศาสนาและสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงบัญญัติไว้แก่ปวงบ่าวของพระองค์ในการเข้าใจเตาฮีดและคุณลักษณะของพระองค์ ...”

ท่านนบีมุฮัมมัดได้กล่าวในหะดีษบทหนึ่งเกี่ยวกับหลักการแรกที่มุสลิมทุกคนจะต้องทำหน้าที่เรียกร้องเชิญชวนมวลมนุษยสู่อิสลาม คือ การรู้จักอัลลอฮ์และยอมรับในความเอเกะของพระองค์

จากอิบนุ อับบาสเล่าว่าเมื่อท่านนบีมุฮัมมัดไปที่เยเมนท่านได้กล่าวกับเขา : “ที่ท่านไปนั้นจงไปหาชนชาติชาวคัมภีร์ สิ่งแรกที่จะต้องทำคือ การเรียกร้องพวกเขาไปสู่ความเป็นหนึ่งเดียวแห่งอัลลอฮ์ผู้ทรงสูงส่ง...” (al-Bukhārīy, 1997 : 7372)

สิ่งแรกที่จำเป็นที่สุดและวาญิบสำหรับมนุษย์คือ กล่าวคำปฏิญาณทั้งสองว่าไม่มีพระเจ้าอื่นใดที่เที่ยงแท้ นอกจากอัลลอฮ์และแท้จริงมุฮัมมัดนั้นเป็นศาสนทูตของอัลลอฮ์

¹ อัลญะบะรีย มีชื่อเต็มว่า อะบูญะฟัร มุฮัมมัด บิน ญะรียร์ เป็น คอลิด ท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์แขนงต่างๆ มากมายเช่น การอธิบายอัลกุรอาน อัลหะดีษ ศาสนบัญญัติและประวัติศาสตร์ เป็นต้น ท่านเกิดในปีฮิจญ์เราะฮ์ศักราชที่ 224 ที่ฏอบรอซตาน และเสียชีวิตในวันเสาร์และฝังในวันอาทิตย์ ที่ 16 เดือนเชาวาล ปีฮิจญ์เราะฮ์ศักราชที่ 310 ที่กรุงแบกแดด (al-Zerekiy, 2002 : 6/69)

² ท่านคือ อิบาตุลลอฮ์ บิน อัลหะสัน บิน มัสนูร อรรอซีย อัลญะบะรีย อัลลาละกาฮีย มีชื่อเล่นว่าอะบูกอสิมเสียชีวิตเมื่อปี ฮ.ศ. 418 (al-Lākāiy, 1411 : 1/79)

ดังนั้นการรู้จักอัลลอฮ์และยอมรับในความเคารพภักดีหรืออิบาดะฮ์ต่ออัลลอฮ์เพียงองค์เดียวนั้นคือแก่นแท้และจุดสุดยอดของเตาฮีดซึ่งมีความประเสริฐและมีอิทธิพลอย่างมากต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทั้งโลกนี้และโลกหน้า

การศรัทธาต่อความเอเกะของพระองค์อัลลอฮ์ตามหลักวะสะฎียะฮ์จะต้องศรัทธาในสามด้านคือ

ก. การศรัทธาต่อความเอเกะของพระองค์ในความเป็นพระผู้เป็นเจ้าของพระองค์ (รูบียะฮ์) คือ การยอมรับว่าอัลลอฮ์ทรงมีจริง พระองค์คือผู้ทรงเอเกะและพระองค์เท่านั้นเป็นผู้ทรงสร้างสรรพสิ่งทั้งหลายบนโลกนี้ และพระองค์เท่านั้นคือผู้บริหารและผู้มีสิทธิ์ในการครอบครองสรรพสิ่งดังกล่าว ทุกอย่างจะอยู่ในความต้องการของพระองค์ ทุกอย่างจะไม่เกิดขึ้นนอกเสียจากว่าพระองค์ต้องการให้เกิดเท่านั้น

ข. การศรัทธาต่อความเอเกะของพระองค์ในเรื่องการเคารพภักดีต่อพระองค์ (อูลูฮียะฮ์) คือ การเชื่อมั่นว่าอัลลอฮ์เท่านั้นคือพระผู้เป็นเจ้าที่แท้จริง ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากพระองค์ ไม่มีพระเจ้าองค์ใดที่คู่ควรแก่การเคารพภักดีอีกแล้ว ไม่มีการมอบหมายนอกจากกับพระองค์เท่านั้น ไม่มีการวิงวอนขอความช่วยเหลือให้พ้นทุกข์หรือเพื่อบรรลู่ถึงจุดหมายใด ๆ ยกเว้นจากพระองค์เท่านั้น ไม่มีการบนบานนอก จากต่ออัลลอฮ์เท่านั้น ทุกการกระทำด้านศาสนกิจต้องมอบหมายไปยังพระองค์เท่านั้น

ค. การศรัทธาต่อความเอเกะของพระองค์ในเรื่องพระนามและคุณลักษณะต่าง ๆ ของพระองค์ (อัลอัสมَاءُ วัศ คิฟَات) หมายถึง การเชื่อมั่นว่า อัลลอฮ์ทรงมีพระนามต่าง ๆ ที่ดีงาม มีคุณลักษณะที่สมบูรณ์และสูงส่ง พระองค์เป็นผู้บริสุทธิ์ปราศจากความบกพร่องทั้งหลาย

2.2 ภาคอิบาดะฮ์

ชัยคุ ซัยนุ อัลอาบิดีนได้อธิบายเรื่องนี้โดยใช้หลักวะสะฎียะฮ์ซึ่งท่านกล่าวตอนหนึ่งว่า “และในเมื่อเรารู้ว่าความดีทั้งหมดนั้นเกิดขึ้นเนื่องจากการปฏิบัติตามแนวทางของสลัฟอันถูกต้อง ดังนั้นพวกท่านจงปฏิบัติตามแนวทางของสลัฟในการยึดมั่น การพูด และการปฏิบัติของท่านทั้งหมด ดังที่ท่าน นบีกกล่าวว่า : พวกท่านจงยึดมั่นกับสุนนะฮ์ของฉันและสุนนะฮ์ของบรรดาเคาะลีฟะฮ์ผู้ที่ได้รับทางนำหลังจากฉัน พวกท่านจงขมับมันด้วยฟันกราม” (Shaikh Zain al-Abidin, n.d : 137)

อัลสลัฟ หมายถึง กลุ่มชนตั้งแต่รุ่นเคาะหะบะฮ์หรือเคาะหะบะฮ์กับตาบิอิน หรือเคาะหะบะฮ์กับตาบิอินและตาบิอิติ-ตาบิอิน (al-Athariy, 2001 : 27) ซึ่งเป็นชนที่ยึดมั่นในหลักวะสะฎียะฮ์

ชาวสลัฟถือเป็นแบบอย่างที่ดีของการเป็นมุฮัมมิดในทุกๆ ด้านเช่น ด้านอะกีดะฮ์ อิบาดะฮ์ การยึดมั่นในศาสนาตลอดจนแง่มุมต่างๆ ของใช้ชีวิต ชนเหล่านี้จึงได้รับการยกย่อง การรับรองจากท่านนบี เนื่องจากได้ถือปฏิบัติด้วยหลักวะสะฎียะฮ์ทั้งชีวิตจิตใจ ดังที่ปรากฏในหะดีษความว่า :

“มนุษย์ที่ดีที่สุดคือ ผู้ในศตวรรษของฉัน (หมายถึงเหล่าเคาะหะบะฮ์) หลังจากนั้นคือผู้ในศตวรรษ

ต่อมา หลังจากนั้นคือผู้ในศตวรรษต่อมา” (al-Bukhārīy, 1997 : 2651; Muslim , 1996 : 2533)

ฉะนั้นนับจากตัวของท่านเราะสูลเอง บรรดาเคาะหะบะฮ์และตลอดมาถึงบรรดาตาบิอินและ ตาบิอิติ-ตาบิอินที่ปฏิบัติตามแนวทางของพวกเขาทันทีโดยดั้น พวกเขทั้งหมดบรรพชนยุคต้น (สลัฟ) ของอุมมะฮ์นี้

การให้ความสำคัญกับชาวสลัฟโดยเฉพาะเคาะหะบะฮ์โดยการรับเอาความเข้าใจและสิ่งที่มาจากพวกเขาเรื่องนี้ได้มีบทบัญญัติมายืนยันให้กับเคาะหะบะฮ์ว่า พวกเขานั้น คือ ประชาชาติของท่านนบีที่ประเสริฐที่สุด เป็นประชาชาติที่มีความศรัทธา มีความรู้และมีความเข้าใจที่มากกว่า เป็นประชาชาติที่มีความยำเกรงต่ออัลลอฮ์มากและเป็นประชาชาติที่สมควรตามมากที่สุด ดังที่อัลลอฮ์ตรัสไว้ในสุเราะฮ์ อัตเตาบะฮ์ อายะฮ์ที่ 100 มีความว่า :

“บรรดาบรรพชนรุ่นแรกในหมู่ผู้อพยพ (ชาวมุฮัมมัดจากมักกะฮ์) และในหมู่ผู้ให้ความช่วยเหลือ (ชาวอันศอรจากมะดีนะฮ์) และบรรดาผู้ดำเนินตามพวกเขาด้วยการทำดีนั้น อัลลอฮ์ทรงพอพระทัยในพวกเขา และพวกเขาก็พอใจในพระองค์ด้วย”

นอกจากอายะฮ์อัลกุรอานยังมีหะดีษมากมายที่กล่าวถึงความประเสริฐของชาวสะลัฟ อาทิเช่น การรายงานของอะบิสะอิด³ กล่าวว่า ท่านเราะสูลกล่าวว่า :

“พวกเจ้าจงอย่าเหยียดหยามท่านหนึ่งท่านใดจากบรรดาเศาะหาบะฮ์ของฉัน แท้จริงผู้หนึ่งในบรรดาพวกเจ้าหากว่าเขาได้ใช้จ่ายหมดเท่ากับภูเขาหุฎที่เป็ทอง ก็ยังไม่เท่ากับหนึ่งกำของท่านหนึ่งจากพวกเขาและไม่ใช้เครื่องหนึ่งของมันเช่นกัน” (Muslim, 1996 : 2541)

ท่านนบีมุฮัมมัดได้สั่งให้ประชาชาติของท่าน ปฏิบัติตามบรรดาเศาะหาบะฮ์ในเมื่อได้เกิดความแตกต่างขึ้นมา ดังการรายงานของอัลอิบราบู⁴ เป็น สารีเยฮ์ กล่าวว่า ท่านนบีกล่าวว่า :

“ดังนั้น แท้จริงผู้ใดในหมู่ของพวกเจ้าที่มีชีวิตต่อไปหลังจากฉัน พวกเขาจะพบกับความแตกแยกมากมาย (เมื่อเป็นเช่นนั้น) พวกเจ้าจะต้องยึดมั่นกับสุนนะฮ์ของฉัน และสุนนะฮ์ของคุละฟาอ์รอชิดีนที่ได้รับทางนำ พวกเจ้าจงยึดถือกับมันและพวกเจ้าจงขมับมันด้วยฟันกราม” (al-Tirmidhiy, n.d. : 2676)⁵

ด้วยการสรรเสริญอัลลอฮ์ต่อบรรดาเศาะหาบะฮ์และท่านนบีได้สั่งให้ตามพวกเขา ทั้งนี้เนื่องจากพวกเขาได้รับการอบรมและได้รับการเรียนรู้หลักการศาสนาต่าง ๆ จากท่านเราะสูลโดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องอะกีดะฮ์หรือหลักการศรัทธาเป็นแกนหลักของศาสนา พวกเขามีความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ถูกต้องและสมบูรณ์แบบที่สุด ยึดมั่นอยู่ในจิตใจของพวกเขาโดยไม่มีข้อสงสัยหรือปฏิเสธแต่อย่างใด พวกเขาน้อมรับตามแบบฉบับที่ปรากฏอยู่ในอัลกุรอานและอัลสุนนะฮ์ของท่านนบีทุกประการ

2.3 ภาคจริยธรรม

ก. ท่าทางการแสดงออก

ชัยคุ ชัยนุ อัลอาบิดินได้อธิบายเรื่องนี้โดยใช้หลักวะสะฎียะฮ์ซึ่งท่านกล่าวตอนหนึ่งว่า “และพวกท่านจงห่างไกลจากบิดอะฮ์ที่ถูกตำหนิ กล่าวคือบิดอะฮ์ที่ถูกตำหนิโดยผู้ที่มาหลังจากนั้นบรรดาเศาะหาบะฮ์และอุมมะฮ์ของพวกเรา ผลลัพธ์ผลสรุปก็คือทุกอย่างที่สอดคล้องกับกิตาบของอัลลอฮ์ (อัลกุรอาน) และสุนนะฮ์ของท่านเราะสูลุลลอฮ์ หรืออิจมาอ์ของอุมมะฮ์ หรือกียาส นั่นคือเรียกว่า สุนนะฮ์ และสิ่งที่นอกเหนือจากนั้นเรียกว่า บิดอะฮ์ที่ถูกตำหนิ” (Shaikh Zain al-Abidin, n.d : 138).

การห่างไกลจากสิ่งอูตริ (บิดอะฮ์) และพวกบิดอะฮ์ เนื่องจากการอูตริเป็นการปฏิบัติที่เกินขอบเขตของศาสนาบัญญัติและพวกบิดอะฮ์เป็นพวกที่ถือปฏิบัติเกินขอบเขตของศาสนาบัญญัติ ตรงกันข้ามกับเกินขอบเขตก็คือดุลยาฟ พร้อมมระมัดระวังจากความคลุมเครือที่พวกเขาได้คิดสร้างขึ้นมาจากทั้งหมด เป็นการศรัทธาที่แท้จริงต่ออัลลอฮ์ดังที่อัลลอฮ์ตรัสไว้ในสุเราะฮ์อัลมุลกอะละฮ์ อายะฮ์ที่ 29 มีความว่า :

³ ท่านคือ สะอิด บิน มาลิก เป็นเศาะหาบะฮ์ของท่านเราะสูลมาจากตระกูล อัลคุดรี มีชื่อเล่นว่า อะบูสะอิดอาศัยอยู่ในเมืองมะดีนะฮ์ เสียชีวิต เมื่อปี ฮ.ศ. 74 (al-‘Asqalāniy, 1380 : 1/289)

⁴ ท่านคือ อัลอิบราบู เป็น สารีเยฮ์ อัลสุละมี เสียชีวิตหลังจากปี ฮ.ศ. 70 (al-‘Asqalāniy, 1380 : 2/17)

⁵ อะบู อิซาฮ์กล่าวว่า เป็นหะดีษสะลัก เศาะฮิฮ์ (al-Tirmidhiy, n.d : 2676)

“เจ้าจะไม่พบหมู่ชนใดที่พวกเขาศรัทธาต่ออัลลอฮ์และวันปรโลกรักใคร่ชอบพอกับผู้ที่ต่อต้านอัลลอฮ์ และเราะสูลของพระองค์”

จากอายะฮ์ข้างต้นพอที่จะสรุปได้ว่าการห่างไกลจากบิดอะฮ์เป็นหลักการหนึ่งที่มาจากอัลกุรอานซึ่งนำมาประยุกต์ใช้เป็นหลักวะสะฎียะฮ์

ข. จุดยืนต่อการแสดงออก

ชัยคุ ชัยนุ อัลอาบิดินได้อธิบายเรื่องนี้โดยใช้หลักวะสะฎียะฮ์ซึ่งท่านกล่าวตอนหนึ่งว่า “ดังนั้นเราต้องปฏิบัติตามแนวทางอะฮ์ลุลสุนนะฮ์ วะญะมาอะฮ์โดยการปฏิบัติตามกิตาบของอัลลอฮ์ หะดีษของท่านเราะสูลุลลอฮ์และอิจมาอะฮ์ของบรรดาอุละมาอ์ และต้องห่างไกลจากบิดอะฮ์ที่หะรอมหรือ มักรูฮ์ทั้งหมด” (Shaikh Zain al-Abidin, n.d : 138).

อะฮ์ลุลสุนนะฮ์ วะญะมาอะฮ์เป็นกลุ่มวะสะฎียะฮ์ได้ยึดถือด้วยบทบัญญัติของอัลกุรอานและ อัลหะดีษในทุกกรณีของเรื่องการศรัทธาและการปฏิบัติ ทั้งนี้เนื่องจากว่าอัลลอฮ์ได้รับรองกับผู้ยึดมั่นกับทั้งสองว่าจะไม่มีการหลงผิดและทุกขียากอย่างแน่นอนกับพวกเขา ดังที่อัลลอฮ์ตรัสในสุเราะฮ์ฏอฮา อายะฮ์ที่ 123-124 มีความว่า :

“แล้วผู้ใดปฏิบัติตามคำแนะนำ (ฮิดายะฮ์) ของข้า เขาก็จะไม่หลงผิดและจะไม่ได้รับความลำบาก และผู้ใดผิดหลังจากการรำลึกถึงข้าแท้จริงสำหรับเขา คือ การมีชีวิตอยู่อย่างคับแค้น และเราจะให้เขาพื้นดินชีพในวันกิยามะฮ์ในสภาพของคนตาบอด”

การยึดมั่นต่อบทบัญญัติอัลกุรอานและการปฏิบัติตามอัลหะดีษ โดยเฉพาะในเรื่องอะกิดะฮ์จะนำสู่ความสำเร็จที่แท้จริงในโลกนี้และโลกหน้าอย่างแน่นอน ดังปรากฏจากการรายงานของมาลิก เป็น อะนัส กล่าวว่า ท่านเราะสูลุลลอฮ์กล่าวว่า :

“ฉันได้ละไว้แก่พวกท่านสองประการ พวกท่านจะไม่มีวันหลงทางตราบใดที่พวกท่านยึดมั่นไว้กับทั้งสอง คือ กิตาบของอัลลอฮ์ (อัลกุรอาน) และสุนนะฮ์ของเราะสูลของพระองค์ (อัลหะดีษ)” (Mālik, 1990 : 678)⁶

เรื่องสำคัญที่สุดที่เข้าใจจากการยึดมั่นกับอัลกุรอานและอัลสุนนะฮ์ คือ เรื่องอะกิดะฮ์ ทั้งนี้เนื่องจากว่ามนุษย์ไม่สามารถที่จะเข้าใจอะกิดะฮ์ได้อย่างถูกต้อง นอกจากโดยวิธีการระหุเท่านั้น

การยึดมั่นกับอัลกุรอานและอัลสุนนะฮ์จะถูกต้องได้นั้นต้องประกอบด้วยหลักการดังนี้ คือ

ก. ต้องให้ความสำคัญกับบทบัญญัติ หรือ หลักฐานจากอัลกุรอานและอัลสุนนะฮ์เหนือความคิดในเมื่อขัดค้านกัน

ส่วนหนึ่งของแนวทางผู้ยึดมั่นกับอัลกุรอานและอัลสุนนะฮ์ คือ พวกเขาจะเลือกคำตรัสของอัลลอฮ์ มากกว่าคำกล่าวของผู้อื่น จะชอบทางนำของเราะสูลมากกว่าทางนำของผู้คนทั้งหมด และจะดำเนินรอยตามท่านเราะสูลทั้งการยึดมั่น (ภายใน) และการปฏิบัติ (ภายนอก) (Abū al-Qāsim al-Taimiy, 1990 : 1/272)

ข. ศรัทธากับปรากฏการณ์ด้วย โดยที่ไม่ค้นหาด้วยความคิดในสิ่งที่ไม่ให้ประโยชน์จากการตีความของอะฮ์ลุลละลาม

⁶ อัลอัลบานียฺ กล่าวว่า เป็นหะดีษหะสัน (al-Albānī, 1985 : 1/66)

ผู้ใดได้ยึดมั่นต่ออัลลอฮ์ตามที่ได้อ้างไว้ในอายะฮ์อัลกุรอานและที่ได้กล่าวไว้ในหะดีษเศาะหิหฺ โดยการยึดมั่นตามความเหมาะสมกับความยิ่งใหญ่ของอัลลอฮ์และปฏิเสธในความบกพร่องต่าง ๆ กับอัลลอฮ์ ผู้นั้นได้ดำเนินชีวิตบนทางนำที่แท้จริง

ค. ไม่มีการแยกกันระหว่างอัลกุรอานกับอัลสุนนะฮ์

สิ่งสำคัญที่อะฮ์ลุลสุนนะฮ์ วะลญะมาอะฮ์มีความแตกต่างกันกับพวกอื่น ๆ จากบรรดาชาวบิตอะฮ์ (อูตริ) คือ พวกเขาให้ความสำคัญกับอัลสุนนะฮ์ ซึ่งถือว่าอัลสุนนะฮ์เป็นการขยายความอัลกุรอาน และเป็นสิ่งอธิบายให้กับอายะฮ์ที่ปรากฏในอัลกุรอาน ดังนั้นอะฮ์ลุลสุนนะฮ์ วะลญะมาอะฮ์จึงยึดมั่นกับสิ่งที่ปรากฏในหะดีษโดยไม่พยายามตีความไปนอกเหนือจากนั้น

สรุปผลการวิจัย

หลักอะสะวะบียะฮ์ที่สำคัญที่อธิบายโดยชัยคุ ซัยนุ อัลอาบิติน อัลฟะฎอนียฺในหนังสืออะกิดะฮ์ อันนาญิน ฟิ อัลอิมฺ อุศูล อัคดีนมีดังนี้

1. วาญิบกับสำหรับผู้ปกครองสั่งสอนบรรดาบุตรของตนให้รู้จักอัลลอฮ์และศรัทธาต่อพระองค์ ทั้งนี้เพราะการรู้จักอัลลอฮ์และศรัทธาต่อความเอเกะของพระองค์ เป็นหลักการแรกที่สำคัญในศาสนาอิสลามที่มนุษย์ทุกคนวาญิบต้องเรียนรู้และปฏิบัติ

การศรัทธาต่อความเอเกะของอัลลอฮ์ตามหลักอะสะวะบียะฮ์ จะต้องศรัทธาในสามด้านคือ การศรัทธาต่อความเอเกะของพระองค์ในความเป็นพระผู้เป็นเจ้าของพระองค์ การศรัทธาต่อความเอเกะของพระองค์ในเรื่องการเคารพภักดีต่อพระองค์ และการศรัทธาต่อความเอเกะของพระองค์ในเรื่องพระนามและคุณลักษณะต่าง ๆ ของพระองค์

2. ให้ปฏิบัติตามแนวทางของชะลัฟในการยึดมั่น การพูดและการปฏิบัติ เนื่องจากชาวชะลัฟเป็นแบบอย่างที่ดีของเป็นมุอ์มินในทุก ๆ ด้านโดยเฉพาะในด้านอะกิดะฮ์ ชนเหล่านี้จึงได้รับการยกย่อง การรับรองจากอัลลอฮ์และเราะสูลของพระองค์

3. ห่างไกลจากบิตอะฮ์ที่ถูกตำหนิ เพราะการห่างไกลจากสิ่งอูตริ(บิตอะฮ์)และพวกบิตอะฮ์ พร้อมมระมัดระวังจากความกลุมเครือที่พวกเขาได้คิดสร้างขึ้นมามีทั้งหมดเป็นการศรัทธาที่แท้จริงต่ออัลลอฮ์

4. ให้ปฏิบัติตามแนวทางอะฮ์ลุลสุนนะฮ์ วะลญะมาอะฮ์โดยการปฏิบัติตามอัลกุรอาน อัลหะดีษ และอิจมาอฺของบรรดาอุละมาอ์ ทั้งนี้เนื่องจากอะฮ์ลุลสุนนะฮ์ วะลญะมาอะฮ์ได้ยึดถือด้วยบทบัญญัติของ อัลกุรอานและอัลหะดีษในทุกกรณีของเรื่องอะกิดะฮ์ อัลลอฮ์ได้รับประกันกับผู้ยึดมั่นกับทั้งสองว่าจะไม่มีการหลงผิดและทุกข์ยากอย่างแน่นอนกับพวกเขา

การยึดมั่นกับอัลกุรอานและอัลหะดีษจะถูกต้องได้นั้นต้องประกอบด้วยดังนี้ คือ ต้องให้ความสำคัญกับบทบัญญัติหรือหลักฐานจากอัลกุรอานและอัลหะดีษเหนือความคิดในเมื่อขัดค้านกัน ศรัทธากับปรากฏการณ์ด้วยบทโดยที่ไม่ค้นหาด้วยความคิดในสิ่งที่ไม่ให้ประโยชน์จากการตีความของ อะฮ์ลุลกะลาม และไม่มีการแยกกันระหว่างอัลกุรอานกับอัลหะดีษ

อภิปรายผล

จากการศึกษาหัวข้อ “ชัยคุ ซัยนุ อัลอาบิติน อัลฟะฎอนียฺกับหลักอะสะวะบียะฮ์ในหนังสืออะกิดะฮ์ อันนาญิน ฟิ อัลอิมฺ อุศูล อัคดีน” ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. การอบรมบุตรให้รู้จักพระองค์อัลลอฮ์ผู้ทรงเป็นพระผู้เป็นเจ้าที่แท้จริงจะเป็นการสร้างพื้นฐานให้กับเด็กให้สงบสุขมั่นคงในชีวิต ทั้งนี้เพราะเป็นความรู้สูงสุดในการอธิบายความจริงของชีวิตทั้งหมด ในทางตรงกันข้ามชีวิต

หรือการตั้งภาคีเป็นรูปแบบแนวคิดที่ขัดแย้งในตัวเองและสร้างความสับสนในจิตใจมนุษย์อย่างมาก เพราะซิริกาทำให้คำอธิบายชีวิตสับสนอย่างรุนแรง มีอาจยอมรับโลกและชีวิตที่เป็นอยู่นี้ได้เช่นกัน

การอบรมบุตรเพื่อรู้จักพระองค์อัลลอฮ์โดยแท้จริงและห้ามไม่ให้ตั้งภาคีต่อพระองค์ตลอดคล้อยกับอายะฮ์ที่

13 สูเราะฮ์ลูกมาน ความว่า :

“และจงรำลึกถึง เมื่อลูกมานได้กล่าวแก่บุตรของเขาโดยสั่งสอนเขาว่า โอ้ลูกเอ๋ย เจ้าอย่าได้ตั้งภาคีใดๆ ต่ออัลลอฮ์ เพราะแท้จริงการตั้งภาคนั้นเป็นความผิดอย่างมหันต์โดยแน่นอน”

การปลูกฝังบุตรด้วยอะกีดะฮ์สอดคล้องกับการปลูกฝังของท่านนบีมุฮัมมัดในตัวลูกของลุงของท่านอับดุลลอฮ์ ดังรายงานจากอับดุลลอฮ์ เป็น อับบาซ กล่าวว่า:

“วันหนึ่ง ฉันอยู่หลังท่านนบี (บนหลังคาพาหนะ) แล้วท่านได้กล่าวแก่ฉันว่า โอ้ผู้เป็นเด็กเอ๋ย แท้จริงฉันนี้จะสอนให้เจ้าซึ่งหลายคำพูดด้วยกัน เจ้าจงรักษาอัลลอฮ์ แล้วอัลลอฮ์จะทรงรักษาเจ้า เจ้าจงรักษาอัลลอฮ์ แล้วเจ้าจะพบพระองค์อยู่ต่อหน้าเจ้า เมื่อเจ้าถามหา เจ้าก็จงถามหาอัลลอฮ์ และเมื่อเจ้าขอความช่วยเหลือ เจ้าก็จงขอความช่วยเหลือต่อ อัลลอฮ์” (al-Tirmidhiy, n.d. : 2516)⁷

2. การยึดแนวทางที่ถูกต้องคือ แนวทางของท่านนบีมุฮัมมัด ซึ่งเป็นแนวทางที่ถูกรับรองโดยพระเจ้าเป็นเจ้า เพราะท่านมิได้พูดและปฏิบัติตามอารมณ์ หากแต่เป็นวะหีย์และการประทานให้ลงมา และให้ถือท่านเป็นแบบอย่าง การปฏิบัติในเรื่องต่างๆ ของการดำเนินชีวิตไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะกีดะฮ์ อิบาเดฮ์ จริยธรรม การปกครอง ครอบครัว การโภชนาการและทุกอย่างของการใช้ชีวิตประจำวันสอดคล้องกับ อายะฮ์ที่ 21 สูเราะฮ์อัลอะหزاب ความว่า :

“โดยแน่นอน ในเราะซูลของอัลลอฮ์มีแบบฉบับอันดีงามสำหรับพวกเจ้าแล้ว สำหรับผู้ที่หวังจะพบอัลลอฮ์และวันปรโลก และรำลึกถึงอัลลอฮ์อย่างมาก”

การยึดมั่นและการปฏิบัติตามแนวทางของท่านนบีมุฮัมมัดนั้นสอดคล้องกับพระประสงค์และความโปรดปรานของอัลลอฮ์ ในทางตรงกันข้ามพระองค์ทรงโกรธกับผู้ฝ่าฝืนและปฏิเสธต่อแนวทางดังกล่าว ดังคำตรัสของอัลลอฮ์อายะฮ์ที่ 31-32 สูเราะฮ์อัลอะอิมรอน ความว่า :

“จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า หากพวกท่านรักอัลลอฮ์ก็จงปฏิบัติตามฉัน อัลลอฮ์ก็จะทรงรักพวกท่านและจะทรงอภัยให้แก่พวกท่านซึ่งโทษทั้งหลายของพวกท่าน และอัลลอฮ์นั้นเป็นผู้ทรงอภัยโทษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ จงกล่าวเถิด (มุฮัมมัด) ว่า พวกท่านจงเชื่อฟัง อัลลอฮ์และเราะซูลเถิด แต่ถ้าพวกท่านฝ่าฝืนให้แท้จริงอัลลอฮ์นั้นไม่ทรงชอบผู้ปฏิเสธศรัทธาทั้งหลาย”

3. การห่างไกลจากสิ่งที่ไร้ประโยชน์เป็นสิ่งจำเป็นต่อมุสลิมทุกคนที่จะต้องปฏิบัติเพราะอิสลามได้สั่งให้มุสลิมทุกคนยับยั้งสิ่งที่ไม่ดีหรือสิ่งที่ต้องห้ามตามความสามารถสอดคล้องกับหะดีษของท่านนบี มุฮัมมัดความว่า:

“ผู้ใดได้เห็นจากพวกเจ้าซึ่งสิ่งที่ชั่วช้า ก็ให้เขาได้เปลี่ยนแปลงมันด้วยมือของเขา แล้วหากเขาไม่สามารถก็ด้วยลิ้นของเขา แล้วหากเขาไม่สามารถ ก็ด้วยหัวใจของเขา และอันนั้นก็เป็นการศรัทธาที่อ่อนที่สุด” (Muslim, 1996 : 49)

ในทางกลับกันการปฏิบัติในสิ่งที่ไร้ประโยชน์โดยเฉพาะสิ่งที่เกี่ยวกับศาสนาไม่ว่าจะด้วยวาจา การกระทำหรือการเจตนา ล้วนแล้วเป็นสิ่งที่ไม่ดีอิสลามไม่สนับสนุนสอดคล้องกับหะดีษของท่านนบีมุฮัมมัดความว่า:

⁷ อะบู ฮิซาลกล่าวว่า เป็นหะดีษหะสัน เศาะหีห (al-Tirmidhiy, n.d. : 2516)

“ผู้ใดกระทำความดีที่ไม่มีในกิจการ (ศาสนา) ของเรา สิ่งนั้นจะไม่ถูกตอบรับ”

(al-

Bukhārī, 1997 : 2550; Muslim , 1996 : 1718)

4. การยึดมั่นตามแนวทางที่เที่ยงตรงคือ ตามแนวทางอัลกุรอานและอัลหะดีษ ทั้งนี้เนื่องจากว่าอัลลอฮ์ได้รับรองกับผู้ที่ยึดมั่นกับทั้งสองว่าจะไม่หลงผิดและทุกซี่ยากอย่างแน่นอน เช่นเดียวกับท่านบิไดย้ากับผู้ที่ยึดมั่นกับทั้งสองว่าจะไม่มีวันหลงทางเป็นอันขาด ซึ่งสอดคล้องกับคำตรัสของอัลลอฮ์อายะฮ์ ที่ 59 สุเราะฮ์อันนิสาฮ์ ความว่า :

“แต่ถ้าพวกเจ้าขัดแย้งกันในเรื่องใด ก็จงนำสิ่งนั้นกลับไปยังอัลลอฮ์ (อัลกุรอาน) และเราะสูล (อัลสุหนะฮ์) หากพวกเจ้าศรัทธาต่ออัลลอฮ์และวันปรโลก นั้นแหละเป็นสิ่งที่ดียิ่งและเป็นการกลับไปที่สวยงามยิ่ง”

ดังนั้นจำเป็นต่อมุสลิมทุกคนต้องยึดมั่นและปฏิบัติตามบนแนวทางทั้งสองโดยไม่ละทิ้งหรือปฏิเสธแม้แต่น้อย เพราะมันเป็นแนวทางที่เที่ยงตรงที่จะนำมนุษย์ไปสู่สวนสวรรค์และห่างไกลจากนรก ดังคำตรัสของอัลลอฮ์อายะฮ์ ที่ 153 สุเราะฮ์อัลอันอาม ความว่า :

“และแท้จริงนี่คือ ทางของข้าอันเที่ยงตรง พวกเจ้าจงปฏิบัติตามมันเถิด และอย่าปฏิบัติตามหลายๆ ทาง เพราะมันจะทำให้พวกเจ้าแยกออกไปจากทางของพระองค์ นั้นแหละที่พระองค์ได้สั่งเสียมันไว้แก่พวกเจ้า เพื่อว่าพวกเจ้าจะยำเกรง”

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง “ชัยคุ ชัยนุ อัลอาบิดีน อัลพะฎอนียกับหลักวะสะฎียะฮ์ในหนังสืออะกีตะฮ์ อันนาญีน ฟิ อิลมุ อุศูล อัคดีน” เห็นสมควรศึกษาวิจัยในประเด็นหัวข้อดังต่อไปนี้

- 1- บทบาทของหนังสืออะกีตะฮ์ อันนาญีน ฟิ อิลมุ อุศูล อัคดีน ในการเผยแพร่วิชาอะกีตะฮ์
- 2- แนวคิดของตัวมีนาลในการอธิบายเตาฮีดในหนังสืออะกีตะฮ์ อันนาญีน ฟิ อิลมุ อุศูล อัคดีน

บรรณานุกรม

- Abū al-Qāsim al-Taimiy, Ismā'īl ibn Muhammad.1990. **al-Hujjah fī Bayān al-Mahajjah waSharh 'Aqīdat Ahl al-Sunnah**. Tahqīq : Muhammad ibn Rabī. al-Riyāḍ : Dār al-Rāyah.
- Ahmad Fathy. 2009. **Ulama Besar Dari Fatani** . Selangor: University Kebangsaan Malaysia.
- al-Asqalāniy, Ahmad bin 'Alī bin Hajar. 1380. **Taqrīb al-Tahdhīb**. Bairūt : Dār al-Ma'rifah.
- al-Athariy, Abdullāh bin Abd al-Hamīd.2001. **al-Wajīz fī 'Aqīdat al-Salaf al-Sāleh**. al-Madīnah : Maktabat al-Malik Fahad al-Wataniyah.
- al-Bukhārīy, Muhammad ibn Ismā'īl .1997. **Sahīh al-Bukhārīy**. al-Riyāḍ : Dār al-Salām.
- Haji Yusuf bin Haji Mustafa al-Bandariy .1991. **Sejarah dan Silsilah Keturunan Tuan Minal (Sheikh Zain al-Abidin bin Ahmad** . Bandar Fatani : Kuaran Kali Pertama.
- al-Lālakāiy, Abū al-Qāsim Hibatu Allāh ibn al-Hasan ibn Mansūr .1411. **Sharh Usūl I'tiqād Ahl al-Sunnah wa al-Jamā'ah**. al-Mansūrah : Dār Taiyibah.
- Mālik ibn Anas .1990. **al-Muwatta'**. al-Riyāḍ : Dār al-Kutub al-'Ilmiyah.
- Muslim ibn al-Hajjāj .1996. **Sahīh Muslim**. Tahqīq : Muhammad Fu'ād Abd al-Bāqiy. al-Riyāḍ : Dār 'Ālam al-Kutub.
- Shaikh Zain al-Abidin. n.d. **Aqidah al-Najin fi Ilm Usul al-Din**. Maktabah wa Matba'ah Muhammad al-Nahdiy wa Auladuhu.
- al-Tabariy, Muhammad ibn Jarīr.1997. **Jāmi' al-Bayān fī Ta'wīl al-Qur'ān**. Bairūt : Dār al-Kutub al-'Ilmiyah.
- al-Tirmidhiy, Abū Isā Muhammad ibn Isā ibn Saurah . n.d. **al-Jāmi' al-Sahīh**. Tahqīq: Ahmad Muhammad Shākir Dār al-Fikr.
- al-Zereky, Khair al-Dīn al-Zereky.2002. **al-A'lām**. 15 ed. Bairūt : Dār al-Ilm al-Malāyīn.

สัมภาษณ์

- Haji Abd al-Aziz bin Muhammad .2013. Tarikh 10/12, Sungai Dua, Seberang Perai, Pulau Pinang, Malaysia.